

Obsah

3. ZÁKLADNÍ EKONOMICKÉ ÚDAJE PODLE SEKTORŮ A OBLASTÍ KULTURY	2
3.1 PŘÍJMY SUBJEKTŮ S PŘEVAŽUJÍCÍ ČINNOSTÍ V KULTUŘE	3
3.2 SUBVENCE SUBJEKTŮM S PŘEVAŽUJÍCÍ ČINNOSTÍ V KULTUŘE	4
3.3 VÝDAJE SUBJEKTŮ S PŘEVAŽUJÍCÍ ČINNOSTÍ V KULTUŘE	5
3.4 LIDSKÉ ZDROJE SUBJEKTŮ S PŘEVAŽUJÍCÍ ČINNOSTÍ V KULTUŘE	5
4 FINANCOVÁNÍ KULTURY Z VEŘEJNÝCH ROZPOČTŮ	8
4.1 VÝDAJE Z VEŘEJNÝCH ROZPOČTŮ PODLE SEKTORŮ	9
4.2 VÝDAJE ZE STÁTNÍHO ROZPOČTU NA KULTURU	9
4.3 VÝDAJE Z ROZPOČTŮ KRAJŮ NA KULTURU	10
4.4 VÝDAJE Z ROZPOČTŮ OBCÍ NA KULTURU	11
5 ÚDAJE ZA VYBRANÁ KULTURNÍ ZAŘÍZENÍ	12
5.1 DOTACE VYBRANÝM KULTURNÍM ZAŘÍZENÍM	13
5.2 LIDSKÉ ZDROJE VYBRANÝCH KULTURNÍCH ZAŘÍZENÍ	14
5.3 POČET KULTURNÍCH ZAŘÍZENÍ	15
5.4 NÁVŠTĚVNOST VYBRANÝCH KULTURNÍCH ZAŘÍZENÍ	17
6 POSTAVENÍ KULTURY V NÁRODNÍM HOSPODÁŘSTVÍ	19
6.1 DISPONIBILNÍ ZDROJE	19
6.2 VÝDAJE DOMÁCNOSTÍ	20
6.3 PRODUKCE A HRUBÁ PŘIDANÁ HODNOTA V KULTUŘE	20
6.4 ZAHRANIČNÍ OBCHOD SE ZBOŽÍM A SLUŽBAMI KULTURNÍHO CHARAKTERU	22
7 ZÁVĚR	23

3. Základní ekonomické údaje podle sektorů a oblastí kultury

Celkové příjmy subjektů s převažující činností v kultuře dosáhly v roce 2024 hodnoty 379,7 mld. Kč. To znamenalo meziroční nárůst o 10 % a oproti roku 2019 dokonce o 45 %. Přestože tyto příjmy v letech 2021 až 2024 nominálně meziročně rostly, jejich růst byl po zohlednění inflace podstatně nižší. Například v porovnání s rokem 2019 při využití cenového deflátoru HDP, který eliminuje inflační znehodnocení v rámci celé ekonomiky, vzrostly celkové příjmy subjektů s převažující činností v kultuře za pět let o necelých 10 %. Jde o výrazně nižší nárůst než výše uvedený nominální o 45 %.

Míra příjmové soběstačnosti (tržby za vlastní výkony/celkové příjmy) byla v roce 2024 rovna 84 %. Jde o stejnou hodnotu jako v roce 2019. Nejnižší byla v sledovaném období let 2019 až 2024 v roce 2020 (80 %).

Přepočtený počet zaměstnanců (FTE) v kulturních odvětvích vzrostl meziročně o 2,7 % na 87,2 tis. celých ročních pracovních úvazků v roce 2024. Na celkovém počtu zaměstnanců v Česku se ti, kteří pracovali v subjektech s převažující činností v kulturních odvětvích podíleli 2,2 % v porovnání s 2,0 % v roce 2019.

Průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnanců v kulturních odvětvích vzrostla meziročně o 3,6 % na 40 602 Kč v roce 2024. Při započtení nárůstu spotřebitelských cen ale jejich mzda reálně vzrostla jen o 0,8 %. I díky vysoké inflaci v letech 2022 a 2023, došlo v těchto letech k propadu reálných mezd zaměstnanců v kultuře. Pracovníci v kultuře si reálně za svou mzdu nebo plat v roce 2024 koupili o 12,2 % méně zboží a služeb než před pěti lety. Mzdy pracovníků v kultuře tak nadále rostly pomalejším tempem v porovnání s průměrnými mzdami české ekonomiky. V roce 2019 byli zaměstnanci v kulturních odvětvích odměňováni na úrovni 95 % průměrné mzdy v Česku v porovnání s 89 % v roce 2024.

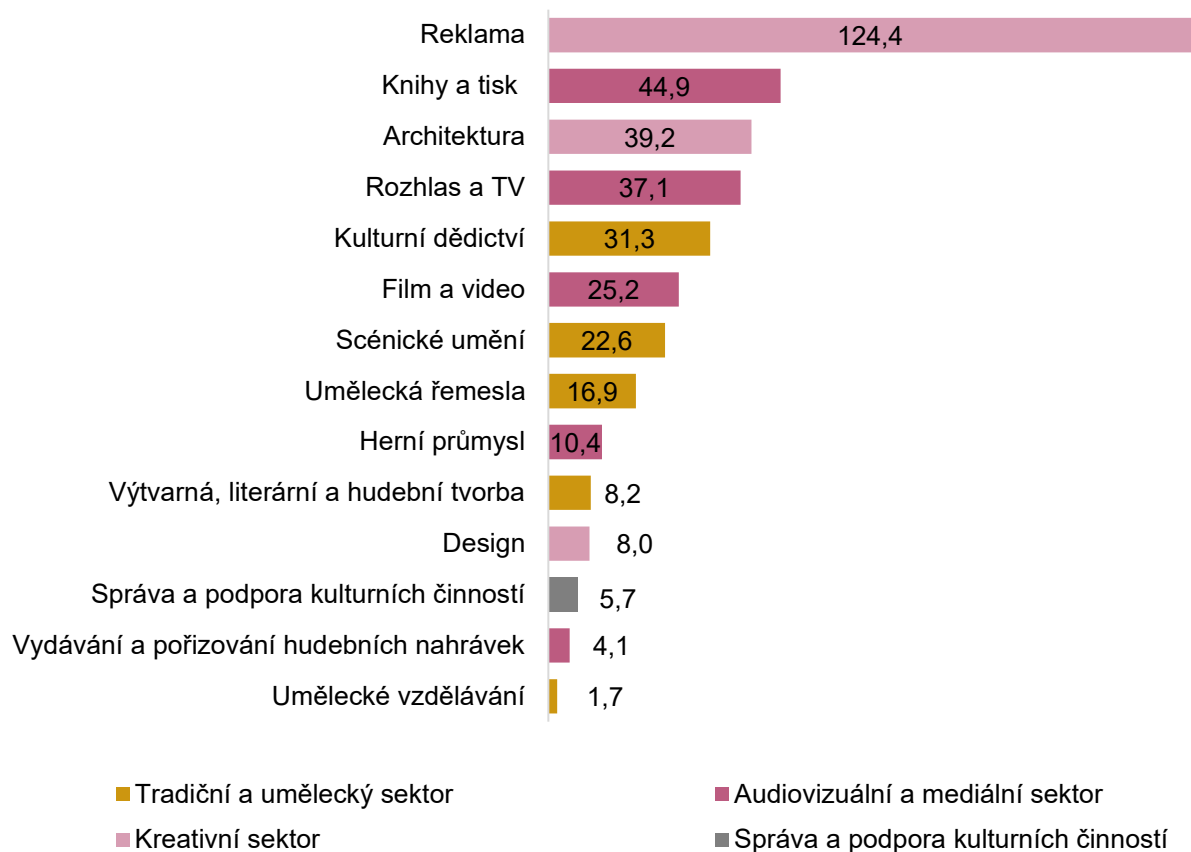
Při pohledu na provozní výdaje v kulturních odvětvích, které v roce 2024 dosáhly 350,4 mld. Kč, je nezbytné sledovat jejich vnitřní strukturu. Položkou, která představovala největší část výdajů kulturních subjektů, byla spotřeba materiálu, energií, zboží a služeb. Tato složka v roce 2024 představovala 60 % všech provozních nákladů a vykazovala největší nárůst o 48 % oproti roku 2019. Naproti tomu osobní náklady v tomto období vzrostly o 34 %. Zatímco v roce 2019 tvořily osobní náklady 20 % provozních výdajů, v roce 2024 se jejich podíl snížil na 18,5 %. Hodnoty naznačují strukturální podfinancování lidské práce v kultuře. Míra tohoto jevu se liší napříč jednotlivými sektory a oblastmi kultury.

Investiční výdaje v roce 2024 dosáhly hodnoty 25,4 mld. Kč, to představuje meziroční nárůst o 37 % a 46 % oproti roku 2019. Pokud je však tento výsledek očištěn o inflaci převedením na stálé ceny roku 2019, je zřejmé, že reálná investiční kapacita kultury vzrostla za pět let pouze o 10 %. V časové řadě byl nárůst koncentrován téměř výhradně do roku 2024. Přestože tedy do kultury nominálně proudí mnohem větší objemy peněz na nákup dlouhodobého majetku, jejich skutečná schopnost modernizovat infrastrukturu je kvůli vysokým cenám vstupů jen mírně nad úrovní roku 2019.

3.1 Příjmy subjektů s převažující činností v kultuře

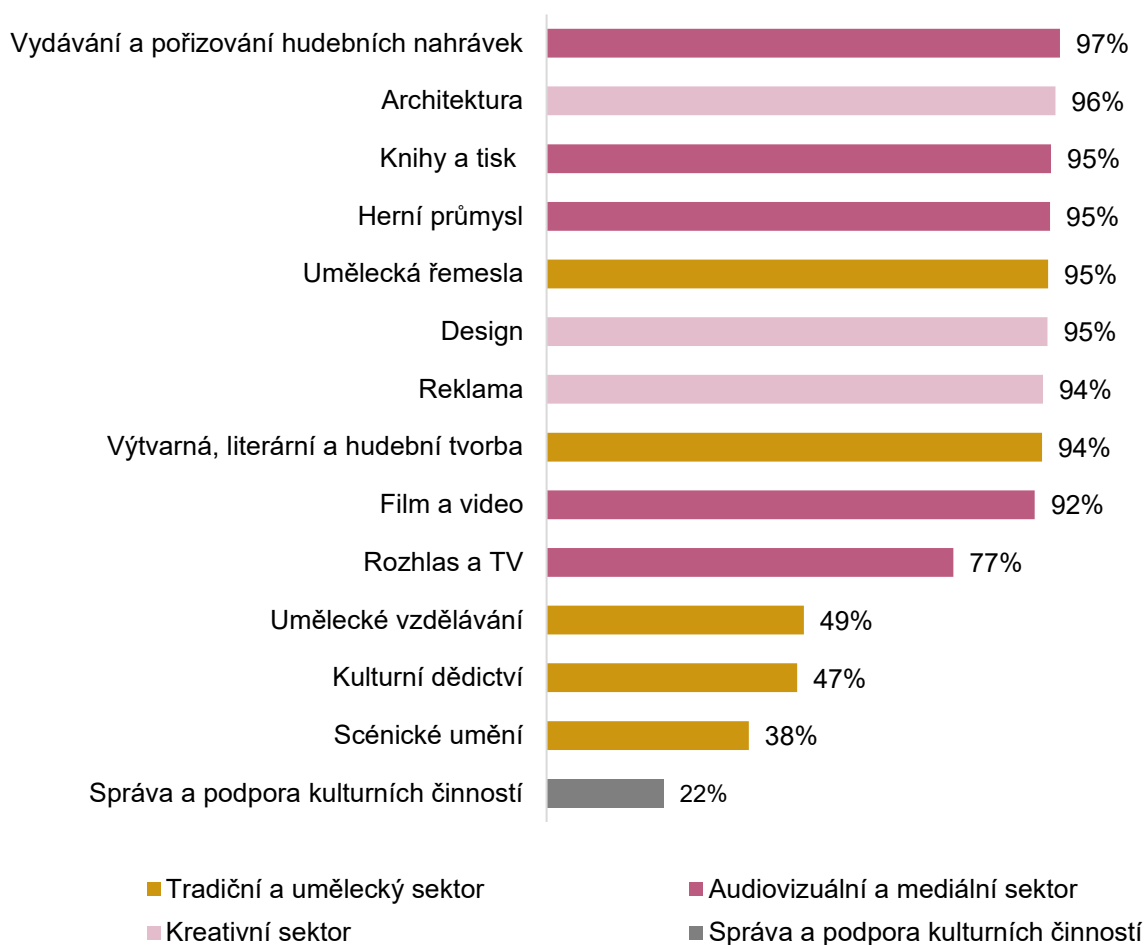
Jak je uvedeno výše, celkové příjmy subjektů s převažující činností v kultuře dosáhly v roce 2024 hodnoty 379,7 mld. Kč. Z tohoto celku 21 % připadlo na Tradiční a umělecký sektor, 32 % na Audiovizuální a mediální sektor, 45 % na Kreativní sektor a 1 % na Správu a podporu kulturních činností. Vůbec největší samostatnou oblastí byla oblast Reklamy s hodnotou příjmů 124,3 mld. Kč tvořící třetinu všech příjmů v kultuře, viz graf 1.

Graf 1 Příjmy subjektů s převažující činností v kultuře podle oblastí v roce 2024 (mld. Kč)

Zdroj: NIK, ČSÚ

V roce 2024 dosáhly tržby za vlastní výkony, které zahrnují například příjmy z prodeje vstupenek, výrobků, zboží a služeb subjektů s převažující činností v oblasti kultury 319,7 mld. Kč. Podíl těchto vlastních příjmů k celkovým příjmům dosáhl v kulturních odvětvích průměrně 84 %. Tento ukazatel vyjadřuje příjmovou soběstačnost čili nezávislost na jiných zdrojích jako jsou kupříkladu příspěvky a dotace z veřejných rozpočtů. Míra soběstačnosti byla u Tradičního a uměleckého sektoru na 60 %, u Audiovizuálního a mediálního sektoru na 89 % a v Kreativním sektoru na 94 %. Celkově nejvyšší míru soběstačnosti vykazují oblasti kultury s tržně orientovanou činností, viz graf 2.

Graf 2 Míra příjmové soběstačnosti subjektů s převažující činností v kultuře podle oblastí v roce 2024 (%)

Zdroj: NIK, ČSÚ

3.2 Subvence subjektům s převažující činností v kultuře

Vlastní struktura subvencí, tj. dotací, grantů, příspěvků nebo jiných druhů podpory, v roce 2024 ukazuje, že dominantní část provozních dotací (přes 86 %) směřovala do Tradičního a uměleckého sektoru, zejména do oblastí Kulturního dědictví a Scénického umění. Naproti tomu Kreativní sektor (Architektura, Design a Reklama) vykazoval téměř zanedbatelnou potřebu čerpání dotací.

Struktura dotací podle úrovně zdroje naznačuje, že kultura získává dotace v oblasti provozu i investic především z domácích veřejných rozpočtů, které pokrývaly 94 % všech subvencí. Zahraniční zdroje měly malou roli v Tradičním a uměleckém sektoru, kde tvořily necelé 1 % provozních prostředků (přičemž většinu z nich představovaly dotace EU).

Investiční dotace v kultuře tvořily pouze zhruba 10 % celkového objemu podpor. U investic byla zřetelná role rozpočtu EU – v Tradičním a uměleckém sektoru byla míra čerpání evropských prostředků přes 90 % ze všech zahraničních investičních dotací.

Rozvoj infrastruktury je úžeji spjat s evropskými programy, zatímco běžný provoz zůstal dokrýván z domácích veřejných rozpočtů. Výsledná data také podporují model, kde veřejný sektor prostřednictvím přímých dotací primárně zabezpečuje provoz tradiční kulturní infrastruktury, zatímco činnost kulturních a kreativních odvětví je ponechán na běžných tržních mechanismech.

3.3 Výdaje subjektů s převažující činností v kultuře

Celkové výdaje subjektů s převažující činností v kultuře v roce 2024 dosáhly 350,4 mld. Kč. Pokud porovnáme tyto výdaje s Hrubým domácím produktem, tak tento poměrový ukazatel vzrostl z 4,5 % v roce 2019 na 4,7 % v roce 2024.

Struktura těchto výdajů ukazuje, že osobní náklady v hodnotě 65 mld. Kč tvořily v roce 2024 necelou pětinu (19 %) všech výdajů subjektů s převažující činností v oblasti kultury. Spotřeba materiálu, energie, zboží a služeb ve výši 210,3 mld. Kč představovala 60 % z provozních výdajů těchto subjektů. Mezi jednotlivými sektory panovala rozdílná situace. V Tradičním a uměleckém sektoru se osobní náklady podílely z necelé jedné třetiny (32 %) na celkových provozních výdajích. V Audiovizuálním a mediálním sektoru dosáhl v roce 2024 podíl osobních nákladů na celkových provozních výdajích 16 % a v Kreativním sektoru 13 %.

Celkové investiční výdaje dosáhly v kulturních odvětvích v roce 2024 výše 25,4 mld. Kč. Z toho tvořilo 66 % (16,6 mld. Kč) výdaje na pořízení dlouhodobého hmotného majetku a zbylých 34 % (8,7 mld. Kč) na pořízení dlouhodobého nehmotného majetku. Tradiční a umělecký sektor měl tento poměr 86:14, Audiovizuální a mediální sektor 31:69 a Kreativní sektor 90:10.

Při výše příjmech uvedených v kapitole 4.1 dosahoval hospodářský výsledek kladných hodnot, a to 29,3 mld. Kč. Nejvíce se na tomto výsledku podílel Kreativní sektor se ziskem 17,1 mld. Kč a dále pak Audiovizuální a mediální sektor (8,6 mld. Kč) a Tradiční a umělecký sektor (2,2 mld. Kč).

3.4 Lidské zdroje subjektů s převažující činností v kultuře

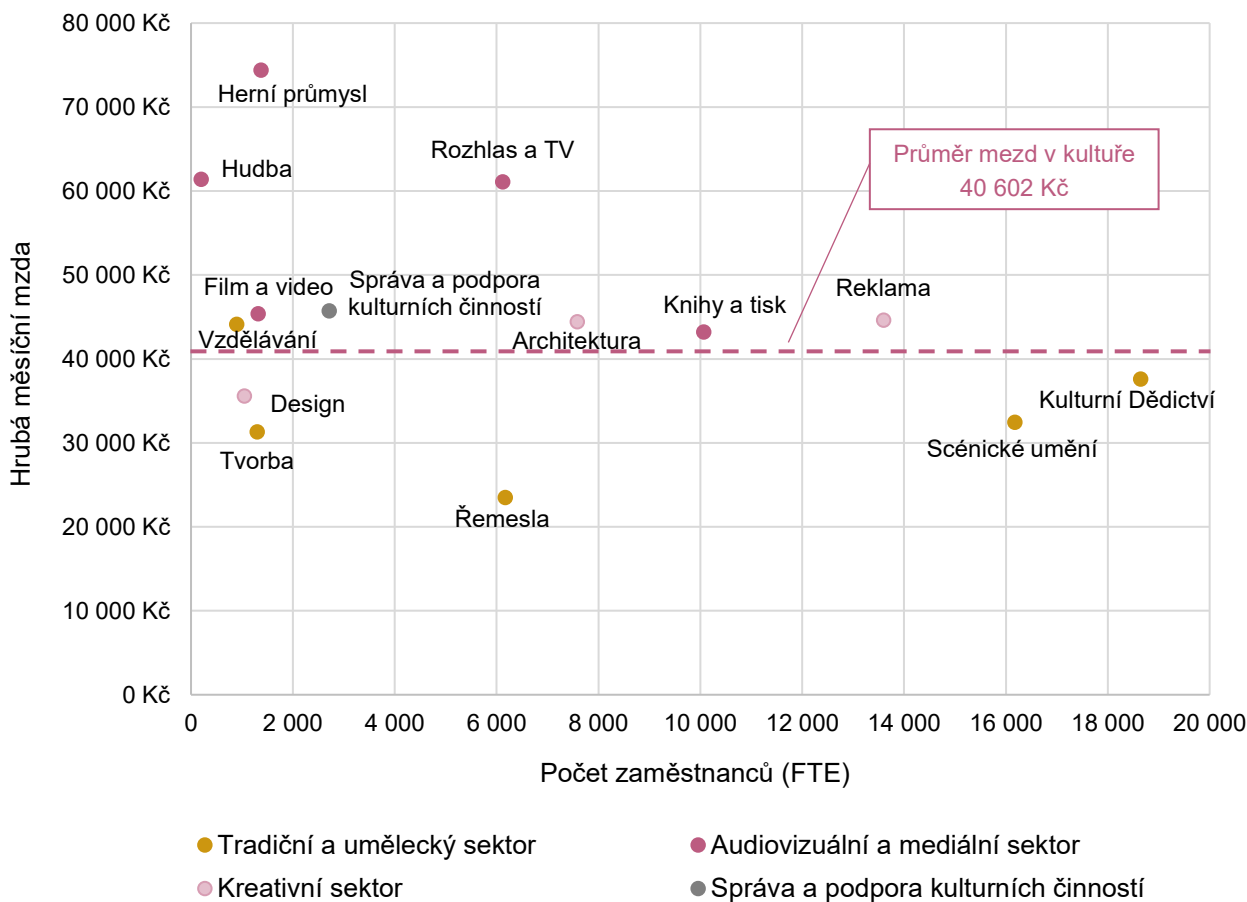
Zaměstnanci organizací s převažující ekonomickou činností v kultuře

V organizacích s převažující činností v kultuře pracovalo v roce 2024 celkem 128,5 tis. fyzických osob. V přepočtu na celé roční úvazky to činilo 87 tis. přepočtených osob (FTE). Mzdové náklady dosáhly 42,5 mld. Kč a průměrná hrubá měsíční mzda 40 602 Kč.

Tradiční a umělecký sektor zaměstnával 50 % všech přepočtených zaměstnanců (FTE) v kultuře, Audiovizuální a mediální sektor 22 %, Kreativní sektor 25 % a Správa a podpora kulturních činností 3 %. Průměrná měsíční hrubá mzda v Tradičním a uměleckém sektoru činila 33 629 Kč a dosahovala 83 % průměru mezd v kultuře. Naproti tomu mzdy v Audiovizuálním a mediálním sektoru byly zaznamenány ve výši 51 540 Kč a dosahovaly tak 127 % průměru celé kultury. V Kreativním sektoru to bylo 44 141 Kč, což činilo 109 % průměru kultury. V oblasti Správy a podpory kulturních činností to bylo 113 % při 45 732 Kč měsíční mzdy. Podrobněji viz následující graf 3.

Počet dobrovolníků za rok 2024 dosáhl výše 44,5 tis. fyzických osob, které věnovaly 422 tis. hodin svého času bezúplatné práci v kultuře. Přičemž 99 % dobrovolnické práce bylo realizováno v tradičním a uměleckém sektoru, z toho 56 % v oblasti Kulturního dědictví a 35 % ve Scénickém umění – především festivalů.

Graf 3 Přepočtený počet zaměstnanců a průměrná měsíční hrubá mzda podle oblastí v roce 2024

Zdroj: NIK, ČSÚ

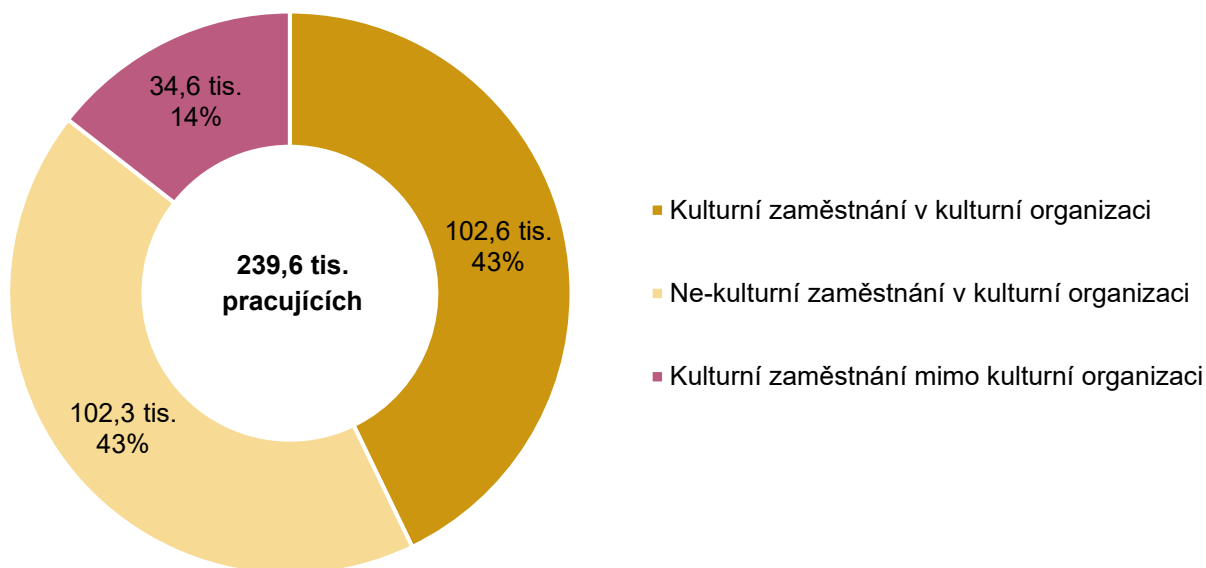
Výběrové šetření pracovních sil

Toto šetření v domácnostech, které provádí ČSÚ, rozšiřuje pohled na zaměstnanost v kultuře o instituce s převažující jinou než kulturní činností a dále o zapojení podnikatelů, popř. jejich rodinných příslušníků. Určité omezení spočívá ve skutečnosti, že neposkytuje údaje o finančních nákladech vynaložené práce a o počtu dobrovolných pracovníků.

Celkový rozsah pracovního zapojení v kulturních aktivitách (včetně institucí ne-kulturního zaměření) zahrnoval v roce 2024 přibližně 239,5 tis. osob. Z tohoto počtu bylo 90,9 tis. podnikatelů. Ze zbývajících počtu 148,7 tis. osob bylo 120 tis. osob zaměstnáno na plný pracovní úvazek a 28,5 tis. osob na úvazek částečný či formou dohody o pracovní činnosti nebo pracovali jako pomáhající rodinní příslušníci.

Výsledky uvedeného šetření umožňují rozčlenit osoby zaměstnané v kultuře podle charakteru povolání a typu instituce s kulturní či ne-kulturní převažující činností. Z celkového počtu 239,5 tis. pracujících osob jich v jiných, než kulturních institucích pracovalo 34,6 tis., tj. přibližně 14,4 % (např. designer v automobilovém průmyslu). Ze zbývajících počtu 205 tis. pracovníků kulturních institucí jich vykonávalo 102,6 tis. povolání kulturního charakteru (např. zpěváci, herci). Povolání ne-kulturního zaměření (administrativa, IT profese atd.) v kulturních institucích vykonávalo 102,3 tis. osob, tj. přibližně 42,7 % ze všech pracovníků v kultuře.

Graf 4 Počet pracujících osob v kultuře, tříletý klouzavý průměr za období 2023 až 2025

Zdroj: ČSÚ, Výběrové šetření pracovních sil

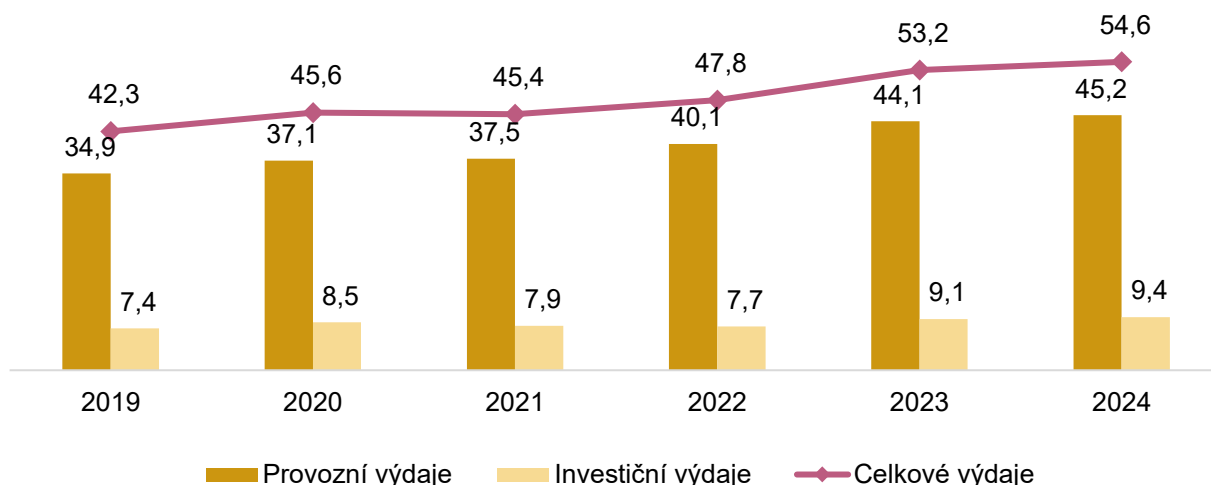
Jak je zřejmé, kulturní povolání nejsou soustředěna pouze do institucí, které získávají většinu příjmů z kulturních aktivit. Z celkového počtu těch, jejichž náplň práce má kulturní obsah (137,2 tis. osob), jich pracovalo v kulturní organizaci zhruba jen 74,8 %.

Postihnout váhu kultury v ekonomice z pohledu rozsahu zaměstnanosti není snadné. Přepočtený počet zaměstnanců v kultuře (podle výkazu NIK) představuje zhruba 2,2 % z počtu zaměstnanců pracujících v celé ekonomice. Podle VŠPS v roce 2024 pracující v subjektech s převažující činností v kultuře (tedy zaměstnanci, podnikatelé, osoby pracující na vlastní účet či pomáhající rodinní příslušníci) představovali 3,9 % z celkového počtu zaměstnaných v ČR. Pokud bychom k institucím s převažující kulturní činností připočetli i pracovníky kulturních profesí mimo oblast kultury, došli bychom k podílu 4,6 % osob pracujících v kultuře z celkového počtu pracujících.

4 Financování kultury z veřejných rozpočtů

Celkové výdaje na kulturu z veřejných rozpočtů dosáhly v roce 2024 výše 54,6 mld. Kč, což bylo o 2,8 % více než v roce 2023. Z celkových výdajů 82 % výdajů tvořily provozní (běžné) výdaje a zbývajících 18 % bylo alokováno na investice (kapitálové výdaje). V přepočtu na jednoho obyvatele ČR bylo v roce 2024 z veřejných rozpočtů na kulturu vydáno 5 007 Kč. Vývoj od roku 2019 představuje následující graf 5, kde lze sledovat mírně rostoucí trend výdajů s průměrným ročním tempem 5 % na kulturu narušený propadem v roce 2021 (meziroční pokles o 1 %).

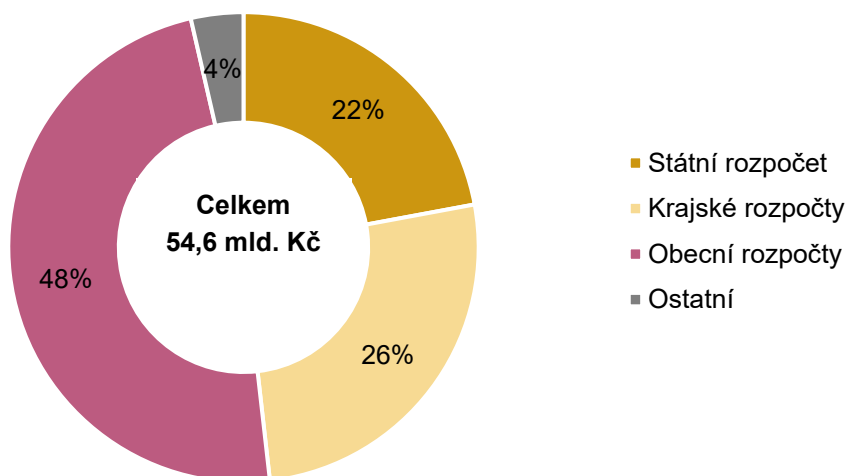
Graf 5 Výdaje z veřejných rozpočtů na kulturu v letech 2019–2024 (mld. Kč)

Zdroj: Státní pokladna

Téměř polovina všech výdajů byla v roce 2024 realizována z obecních rozpočtů a více než čtvrtina z rozpočtů samosprávných krajů. 22 % výdajů z veřejných rozpočtů na kulturu mělo původ ve státním rozpočtu. To dokládá vysokou decentralizaci zabezpečování veřejných kulturních služeb v ČR. V objemu těchto výdajů byly výdaje státních fondů a dobrovolných svazků obcí spíše okrajovou záležitostí. Ty jsou v následujícím grafu 6 souhrnně označeny jako ostatní.

Graf 6 Výdaje z veřejných rozpočtů na kulturu podle úrovně rozpočtu v roce 2024

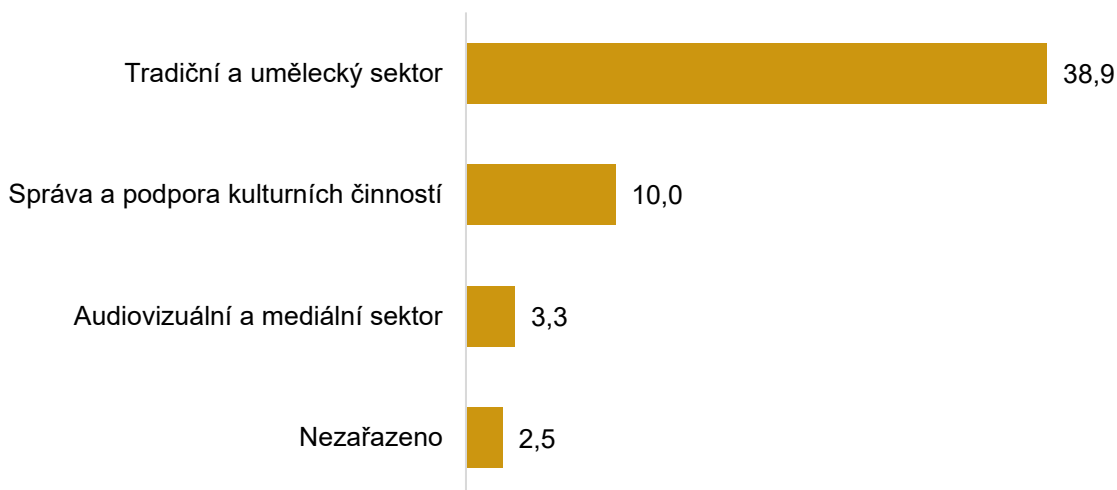
Zdroj: Státní pokladna

Pozn.: kategorie Ostatní zahrnuje SFK, SFA a DSO

4.1 Výdaje z veřejných rozpočtů podle sektorů

Z více než 54 mld. Kč vydaných z veřejných rozpočtů téměř 39 mld. Kč putovalo do Tradičního a uměleckého sektoru, 3,3 mld. Kč bylo alokováno do Audiovizuálního a mediálního sektoru, 10 mld. Kč do Správy a podpory kulturních činností a 2,5 mld. Kč nebylo možné spolehlivě zařadit do konkrétní oblasti.

Graf 7 Výdaje veřejných rozpočtů podle sektorů kultury v roce 2024 (mld. Kč)

Zdroj: Státní pokladna

Pohled na jednotlivé sektory ukazuje, že v roce 2024 v **Tradičním a uměleckém sektoru**, jež tvoří výdajovou většinu, bylo 49 % výdajů alokováno do oblasti Kulturní dědictví, 30 %, do Scénického umění a 20 % do Uměleckého vzdělávání, které je tvořeno především základními uměleckými školami a konzervatořemi. Struktura se liší v porovnání státního rozpočtu s územními rozpočty. Stát směřuje většinu výdajů (74 %) v tomto sektoru na Kulturní dědictví, kraje zase vynakládaly 57 % prostředků na Umělecké vzdělávání a v menší míře (39 %) na Kulturní dědictví. Obce alokovaly veřejné finance převážně na Scénická umění (53 %) a na Kulturní dědictví (47 %).

Menšinu veřejných výdajů na kulturu v roce 2024 tvořil **Audiovizuální a mediální sektor** (6 %), kde byly prostředky alokovány především do oblasti Filmu a videa (73 %). Státní rozpočet většinou rozděluje prostředky z 54 % rovněž do oblasti Filmu a videa, podobně i kraje (46 %). Ve srovnání s tím obce vynakládaly nejvíce prostředků do oblasti Knih a tisku (42 %). V tomto sektoru byly nezanedbatelné výdaje Státního fondu kinematografie. Tyto výdaje tvořily 78 % výdajů do oblasti Film a video z veřejných rozpočtů.

4.2 Výdaje ze státního rozpočtu na kulturu

Výdaje ze státního rozpočtu na kulturu byly realizovány především prostřednictvím kapitoly Ministerstvo kultury. Výdaje zahrnují i ostatní kapitoly státního rozpočtu, které podle odvětvového členění vykázaly výdaje na kulturu.

V roce 2024 dosáhly tyto výdaje celkové výše 12 mld. Kč. Provozní výdaje, primárně určené na chod státních příspěvkových organizací, mezi které se řadí velké kulturní instituce jako je např. Národní divadlo nebo Národní muzeum, na kulturní aktivity nebo dotační programy, tvořily 10,4 mld. Kč (87 %). Investiční výdaje byly ve výši 1,6 mld. Kč (13 %).

Podíl státních výdajů na kulturu² byl ve výši 0,61 % všech výdajů státního rozpočtu v roce 2024. Na jednoho obyvatele stát vydal za rok 2024 celkem 1 106 Kč.

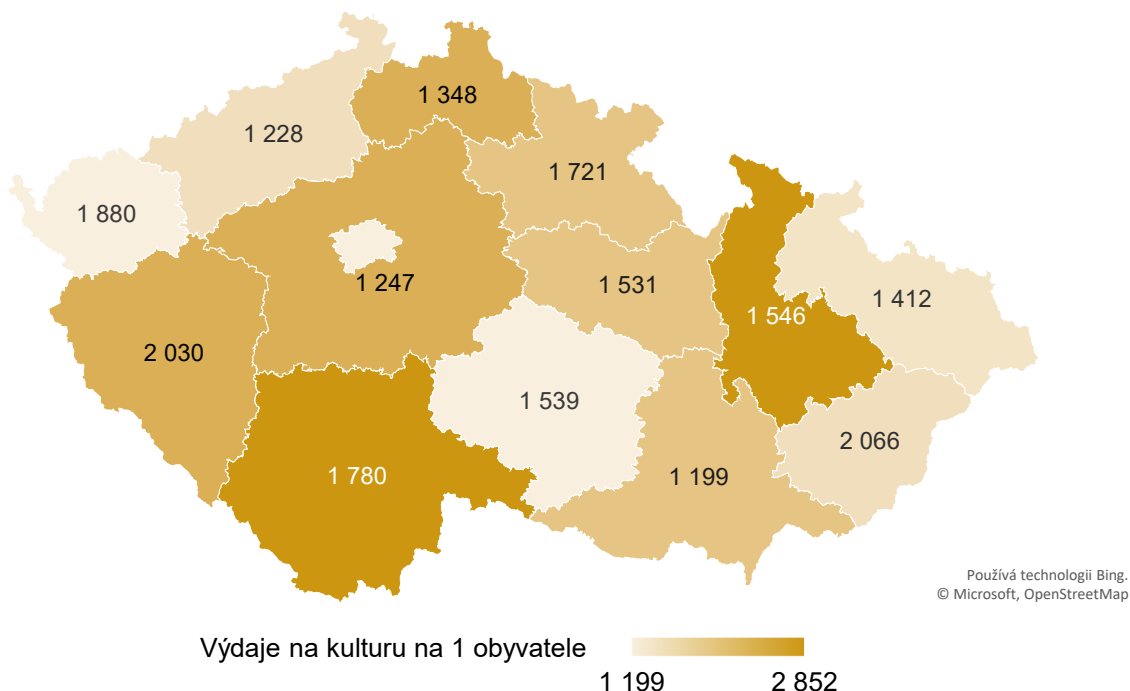
4.3 Výdaje z rozpočtů krajů na kulturu

Kraje jsou zpravidla zřizovateli někdejších okresních muzeí, krajských a vědeckých knihoven, uměleckých škol a konzervatorií a provozují také řadu památek nebo divadel. Rovněž poskytují prostředky na kulturní aktivity prostřednictvím široké palety dotačních programů.

Výdaje z krajských rozpočtů dosáhly v roce 2024 výše 14,3 mld. Kč., přičemž 12,6 mld. Kč (88 %) bylo určeno na provozní výdaje a 1,7 mld. Kč na investice (12 %). V absolutní míře nejvíce prostředků vynakládaly populačně největší kraje, a to Středočeský (1,9 mld. Kč), Moravskoslezský (1,7 mld. Kč) a Jihomoravský (1,5 mld. Kč). Data nezahrnují hlavní město Prahu, jež je dle metodiky Státní pokladny zahrnuto do výdajů z rozpočtů obcí

V relativním vyjádření, tj. v přepočtu na jednoho obyvatele daného kraje, byla situace odlišná. Relativně nejvíce prostředků vynaložil kraj Zlínský (2 066 Kč), Plzeňský (2 030 Kč) nebo Karlovarský (1 880 Kč). Průměrná částka za všechny kraje byla ve výši 1 308 Kč. Distribuci relativních výdajů představuje následující mapa č. 1.

Mapa 1 Výdaje z rozpočtů krajů na kulturu na jednoho obyvatele v roce 2024 (Kč)

Zdroj: Státní pokladna

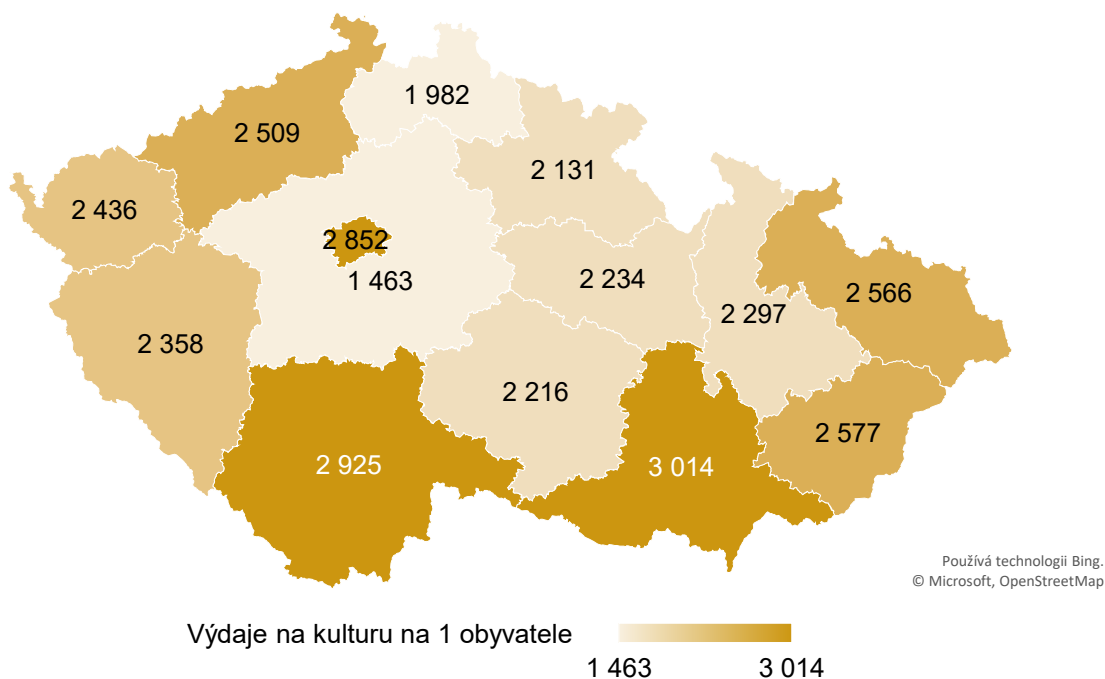
4.4 Výdaje z rozpočtů obcí na kulturu

Díky vysoké míře decentralizace kultury (viz výše) patří obce mezi vůbec největší garanty a mnohdy i přímé poskytovatele veřejných kulturních služeb. Jsou zřizovateli divadel, knihoven, kulturních domů, lokálních muzeí nebo také vlastními pořadateli festivalů a různorodých kulturních akcí (prostřednictvím kulturních odborů svých úřadů) a poskytovateli dotací. Vydávají také obecní periodika a nezřídka i knihy.

Celková výše výdajů z obecních rozpočtů dosáhla v roce 2024 hodnoty 26,3 mld. Kč, přičemž 20,5 mld. Kč (78 %) bylo určeno na provoz a 5,9 mld. Kč (12 %) na investice. Zcela dominantní bylo ve výdajích hlavní město Praha, které v roce 2024 alokovalo do kultury téměř 4 mld. Kč. Úhrnem více než 3 mld. Kč alokovaly do kultury obce na území Moravskoslezského nebo také Jihomoravského kraje.

V přepočtu na jednoho obyvatele krajů byla opět situace odlišná. Průměrně nejvíce na jednoho obyvatele vynaložily obce v Jihomoravském kraji (3 014 Kč), obce na území Jihočeského kraje (2 925 Kč) a také hlavní město Praha (2 852 Kč). Průměrná hodnota za všech 6 254 obcí byla ve výši 2 413 Kč. Rozdělení přepočtených výdajů představuje následující mapa č. 2.

Mapa 2 Výdaje z rozpočtů obcí na kulturu na jednoho obyvatele v roce 2024 (Kč)

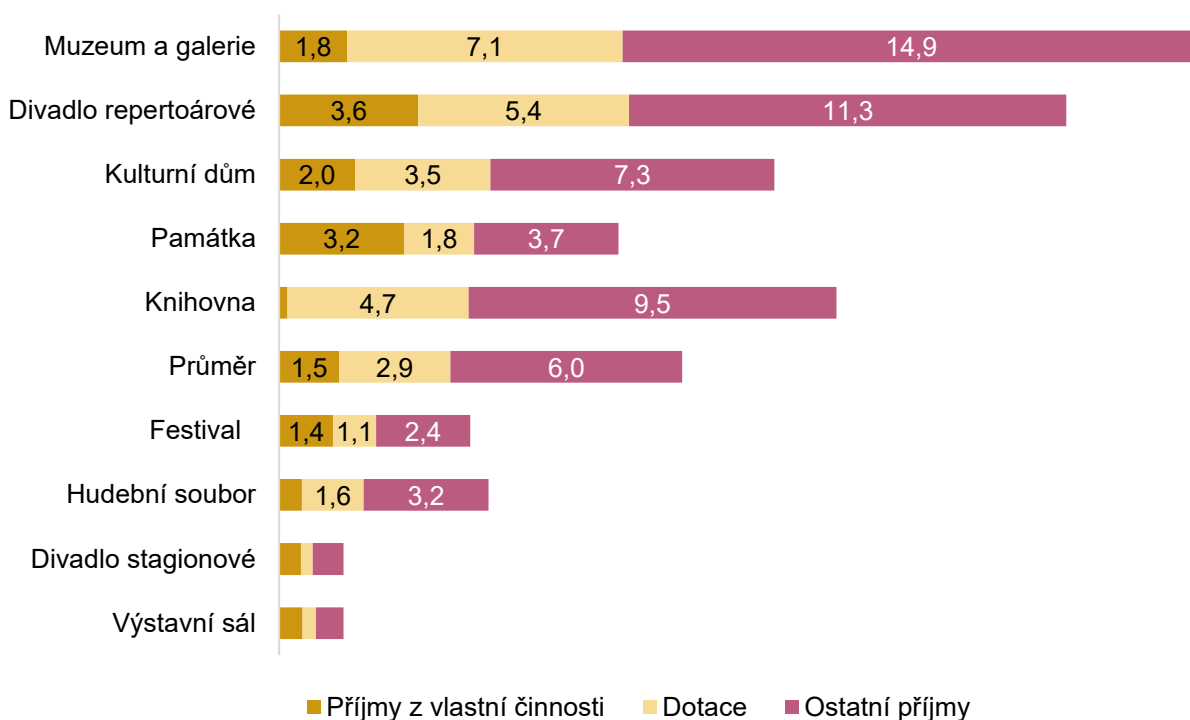
Zdroj: Státní pokladna

5 Údaje za vybraná kulturní zařízení

Národní institut pro kulturu jménem Ministerstva kultury ČR provádí rezortní statistické zjišťování ve smyslu zákona č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů. Prostřednictvím [výkazů Kult \(MK\)](#) je dostupný detailnější vhléd do ekonomiky subjektů tradiční kulturní infrastruktury v ČR – divadel, hudebních souborů, knihoven, kulturních domů nebo center, muzeí a galerií, památek, výstavních sálů a také festivalů.

V roce 2024 dosáhly příjmy těchto kulturních zařízení téměř 42 mld. Kč. Tržby za vlastní výkony činily necelých 14 mld. Kč. To představuje příjmovou soběstačnost v průměrné míře 33 %. Příjmová soběstačnost památek byla v roce 2024 na úrovni 63 % a u výstavních sálů 62 %. Stagionová divadla dosáhla soběstačnosti 54 %, podobně festivaly byly soběstačné z 51 %. Divadla s vlastním repertoárem byla v roce 2024 na úrovni 38 %. Kulturní domy dosáhly soběstačnosti 34 % a hudební soubory 27 %. Muzea a galerie vykazovaly soběstačnost ve výši 18 %. Nejmenší míru soběstačnosti vykazují dlouhodobě knihovny, které jsou nejčastěji organizačními složkami obcí, kde průměrná hodnota za rok 2024 byla na úrovni 4 %. Podrobněji viz následující graf 8.

Graf 8 Příjmy kulturních zařízení v roce 2024 (mld. Kč)

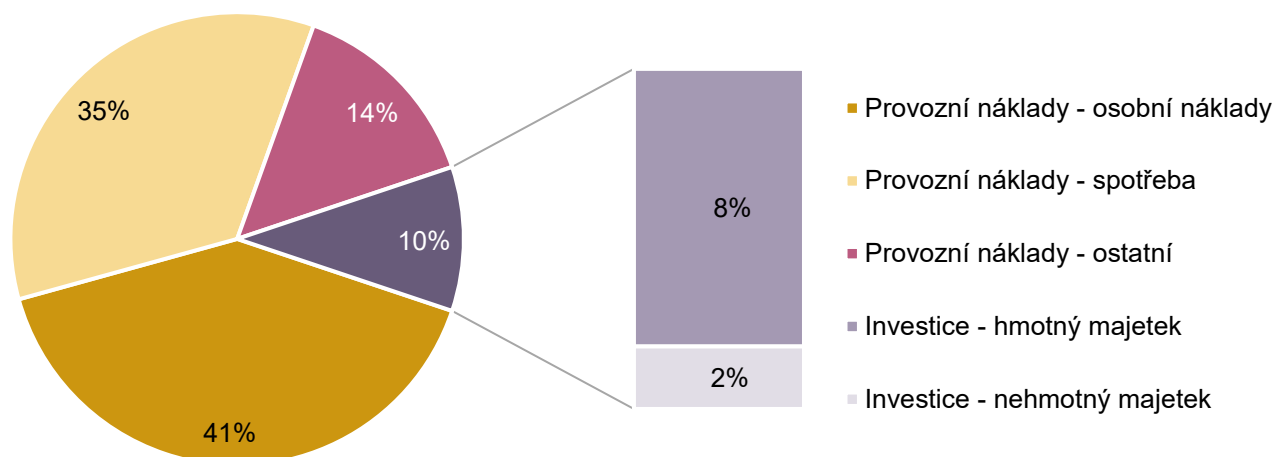

Zdroj: NIK

Provozní výdaje kulturních zařízení dosáhly výše 43 mld. Kč. V některých oblastech výdaje převýšily příjmy. To nastalo v oblastech repertoárových divadel (- 1,1 mld. Kč), hudebních souborů (- 0,2 mld. Kč), kulturních domů (- 0,3 mld. Kč). V široké škále nákladů většinu tvořily osobní náklady (průměrně 45 %) a spotřeba materiálu, energií a služeb (39 %). Osobní náklady byly dominantní u knihoven (64 %) a hudebních souborů (56 %), spotřební náklady byly významné u stagionových divadel (60 %), festivalů (67 %) nebo také u výstavních sálů (59 %).

Investiční výdaje kulturních zařízení byly v roce 2024 realizovány ve výši 4,9 mld. Kč, přičemž pořízení dlouhodobého hmotného majetku dosáhlo hodnoty 4 mld. Kč a investice do dlouhodobého nehmotného majetku byly zaznamenány ve výši 0,9 mld. Kč. Strukturu výdajů ukazuje následující graf 9.

Graf 9 Výdaje kulturních zařízení v roce 2024 (mld. Kč)

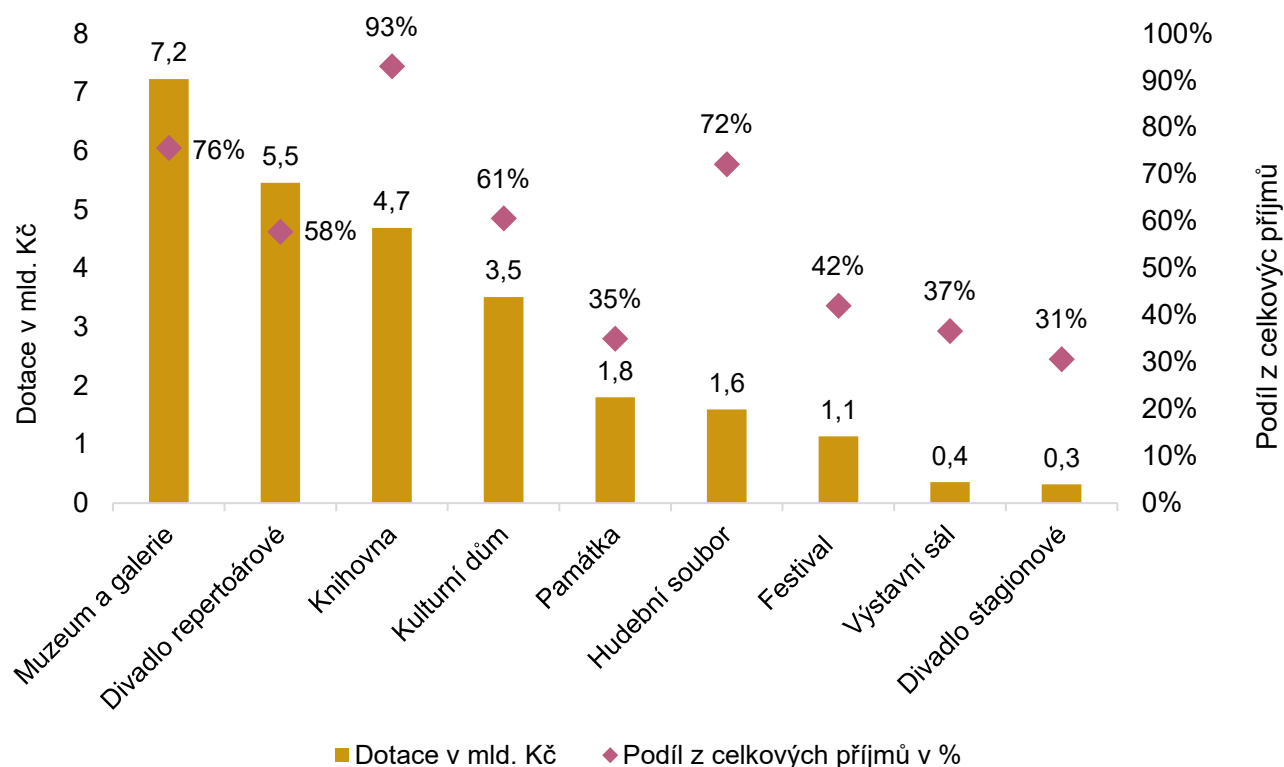

Zdroj: NIK

5.1 Dotace vybraným kulturním zařízením

V roce 2024 bylo vybraným kulturním zařízením poskytnuto 26,1 mld. Kč dotací na provozní účely, z toho 25,9 mld. Kč tvořily dotace domácí a 0,2 mld. Kč dotace zahraniční, z nichž většina měla původ v rozpočtu EU. Domácí dotace byly tvořeny z 31 % státními dotacemi, 21 % dotacemi krajskými a 45 % obecními. Zbylá 4 % představovala ostatní druhy dotací včetně darů a sponzorských příspěvků.

Graf 10 Provozní dotace kulturním zařízením v roce 2024 (mld. Kč)

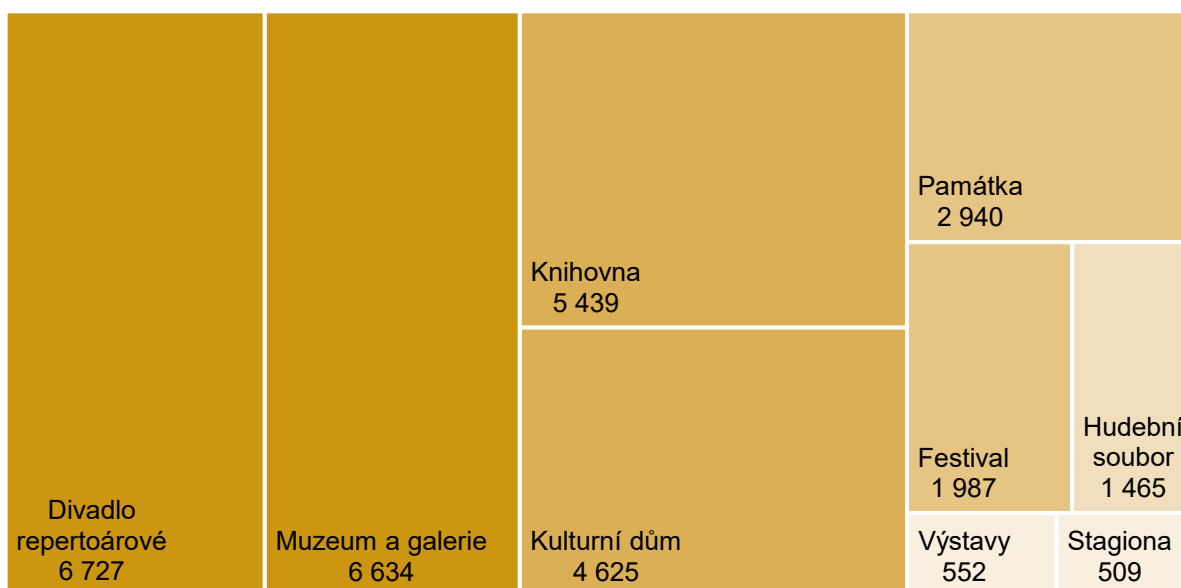
Zdroj: NIK

Investiční dotace vybraným kulturním zařízením, tedy dotace na pořízení dlouhodobého majetku, byly v roce 2024 ve výši 3,3 mld. Kč. Zahraniční investiční dotace tvořily pouze 0,2 mld. Kč, z toho většina byla z rozpočtů EU. Vzhledem k hodnotě celkových investičních výdajů sledovaných kulturních zařízení byly tyto investice kryty dotacemi z 89 %.

5.2 Lidské zdroje vybraných kulturních zařízení

Ve vybraných kulturních zařízeních pracovalo v roce 2024 celkem 76,5 tis. fyzických osob, které byly v součtu zaměstnány na 30,9 tis. plných úvazků (FTE). Nejvíce celých úvazků připadalo na repertoárová divadla a muzea a galerie (obě více než 6 tis.). Největší počet celých úvazků průměrně připadalo na jeden hudební soubor (40), repertoárové divadlo (19) a muzeum (14). Celkové počty přepočtených pracovníků jednotlivých druhů vybraných kulturních zařízení ukazuje následující graf 11.

Graf 11 Přepočtený počet zaměstnanců vybraných kulturních zařízení v roce 2024

Zdroj: NIK

Mzdové náklady dosáhly výše 13 mld. Kč. Z toho lze odvodit průměrnou hrubou měsíční mzdu ve výši 35 143 Kč (77 % průměrné mzdy v národním hospodářství). Viz následující graf 12.

Graf 12 Průměrné hrubé měsíční mzdy zaměstnanců vybraných kulturních zařízení v roce 2024 (Kč)

Zdroj: NIK

Nezanedbatelné množství zaměstnanců tvořily v roce 2024 také osoby zaměstnané na dohodu mimo hlavní pracovní poměr (DPP nebo DPČ). Těchto osob bylo v roce 2024 ve vybraných kulturních zařízeních zaměstnáno celkem 37,6 tis. a odpracovaly 5,8 mil. hodin, což odpovídá 2,8 tis. plným úvazkům (FTE). Nejčastěji byli tzv. „dohodáři“ zaměstnáváni u festivalů (13 042 osob) a kulturních domů (9 942 osob).

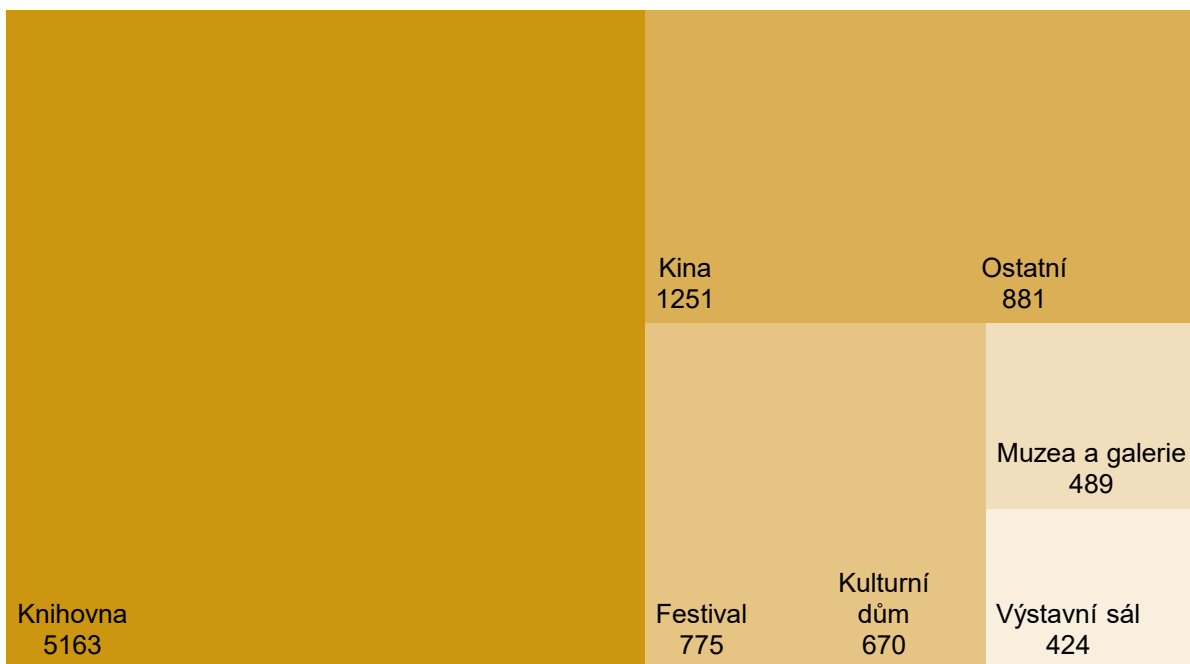
Smluvní spolupráce s fyzickými osobami (zpravidla OSVČ) byla v objemu 39,7 tis. osob, které odpracovaly 5,3 mil. hodin (ekvivalent 2,6 tis. úvazků). Nejčastěji se tento typ dodavatelských vztahů vyskytoval u festivalů (21 tis. osob).

Nelze opomenout také dobrovolníky, tedy osoby, které nezištně a bezúplatně věnují svůj čas a energii. Těch bylo zjištěno v roce 2024 celkem 33,8 tis. s odpracovanými 1,1 mil. hodin (ekvivalent 552 úvazků). Opět byli dobrovolníci nejčastěji u festivalů (22,5 tis. osob).

5.3 Počet kulturních zařízení

Celkově bylo v roce 2024 šetřeno pomocí statistického výkazu Kult (MK) 10 445 kulturních zařízení, to bylo o 369 zařízení více než v předcházejícím roce. Největší skupinou byly knihovny (5 163 knihoven) a kina (1 251 kin). Celkové počty jednotlivých druhů vybraných kulturních zařízení ukazuje následující graf 13.

Graf 13 Počet vybraných kulturních zařízení v roce 2024

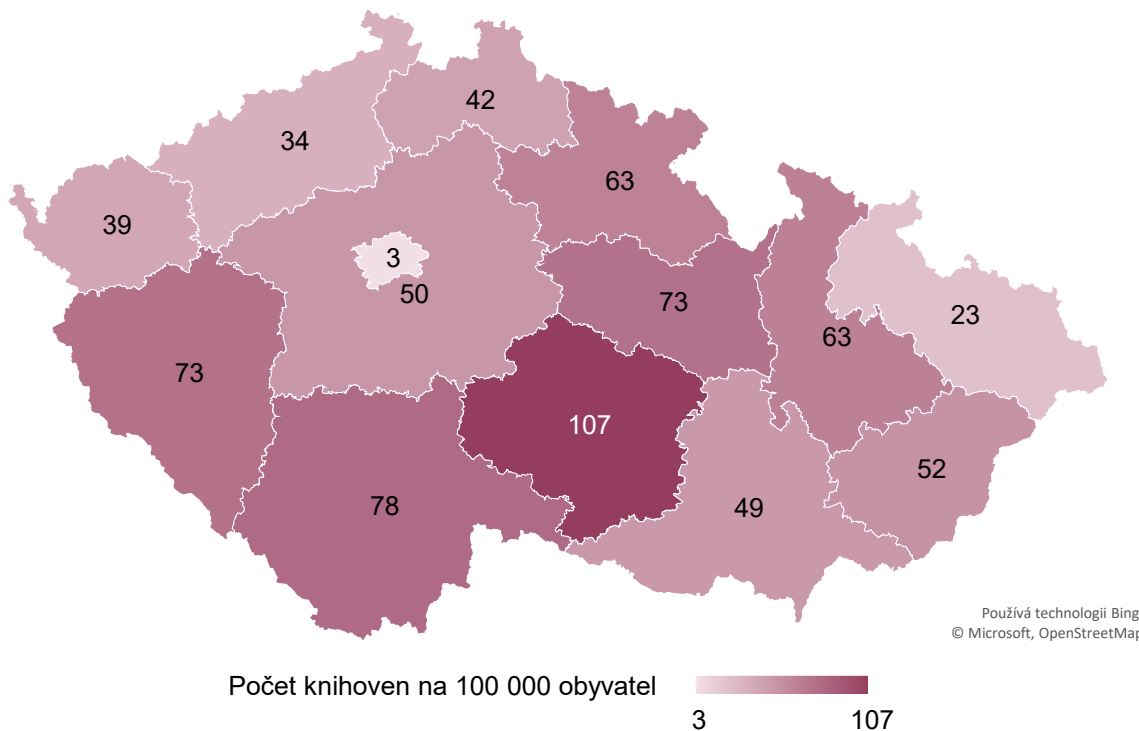

Zdroj: NIK, UFD, SFA, ČSÚ

Pozn.: Kategorie Ostatní zahrnuje památky, divadla a hudební soubory

Následující mapa 3 zobrazuje regionální distribuci knihoven v přepočtu na 100 tis. obyvatel daného kraje. Knihovny tvoří polovinu vybraných kulturních zařízení, jak bylo vidět na předchozím grafu. Největší relativní koncentraci bylo možné v roce 2024 najít v kraji Vysočina (107 knihoven na 100 tis. obyvatel). Naopak nejmenší byl relativní počet v hlavní městě Praze (3).

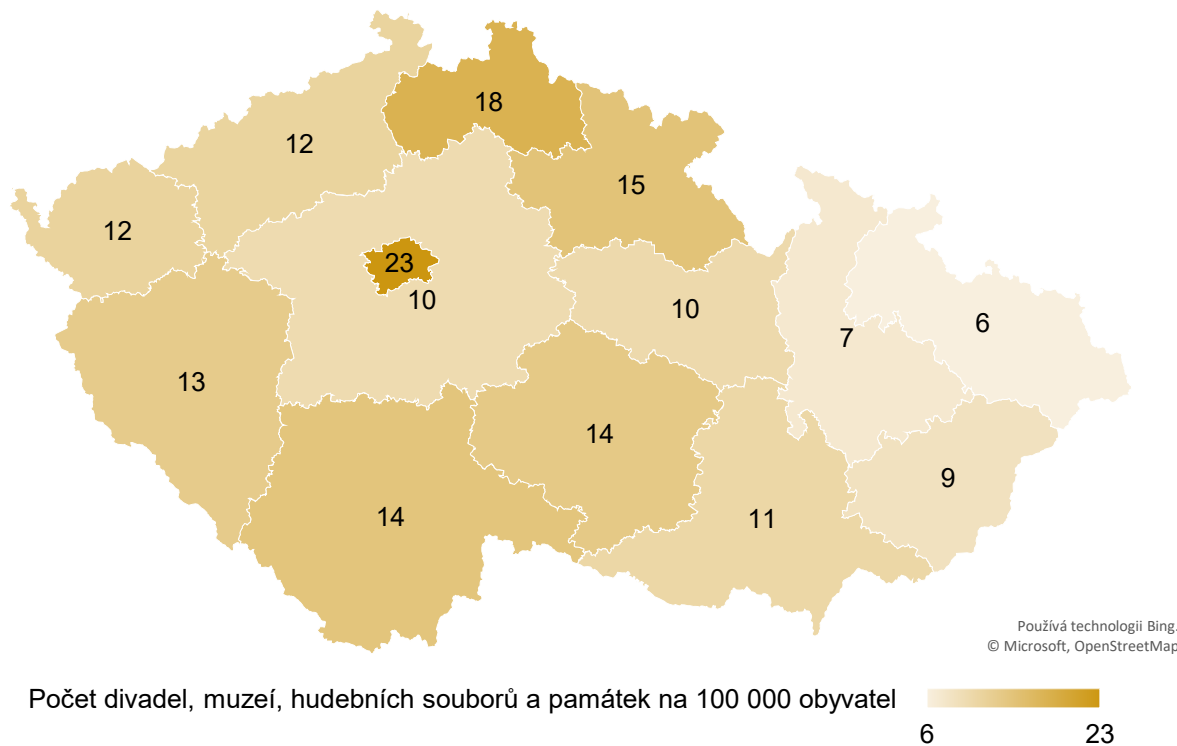
Mapa 3 Počet knihoven na 100 000 obyvatel kraje v roce 2024

Zdroj: NIK

Abstrakcí od nejpočetnější skupiny kulturních zařízení (knihoven) lze získat rozšířený pohled na relativní dostupnost kulturní infrastruktury vzhledem k velikosti populace daného území. Počet divadel, muzeí, památek a hudebních souborů v přepočtu na 100 tis. obyvatel území daného kraje, představuje mapa 4. Nejdostupnější byl tento typ kulturních zařízení v hlavním městě Praze (23 na 100 tis. obyvatel).

Mapa 4 Počet divadel, muzeí, památek a hudebních souborů na 10 000 obyvatel kraje v roce 2024

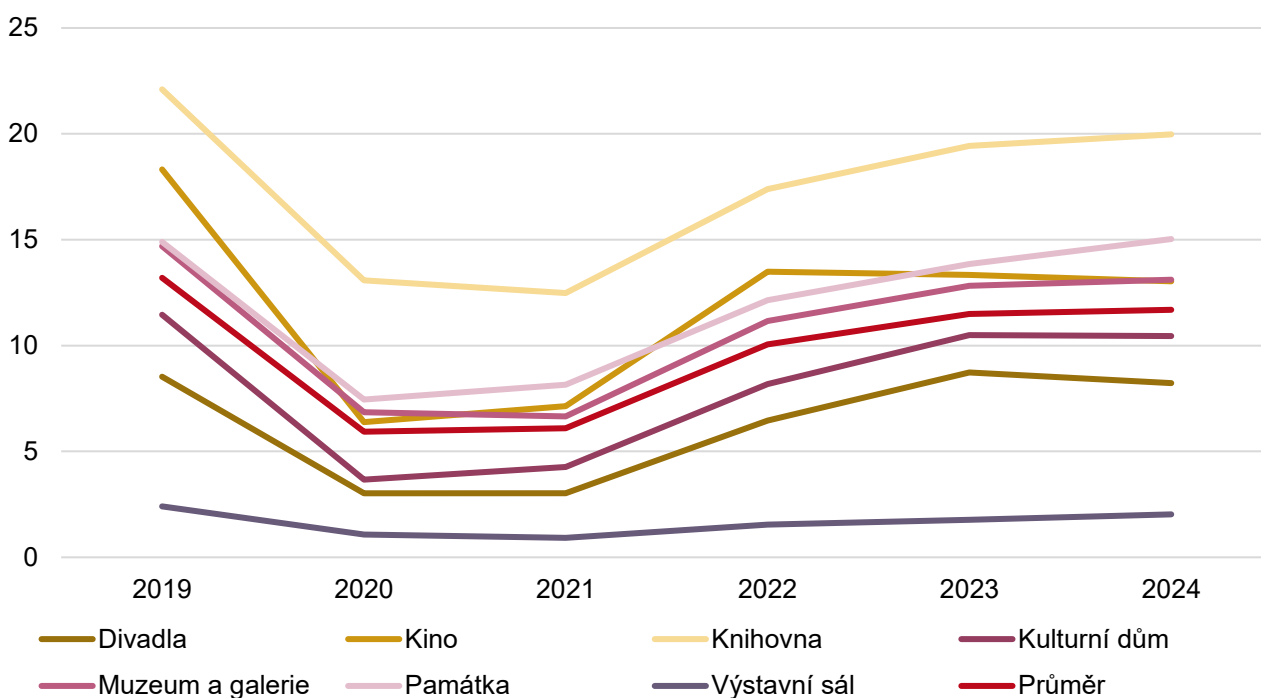
Zdroj: NIK

5.4 Návštěvnost vybraných kulturních zařízení

V roce 2024 dosáhla návštěvnost vybraných kulturních zařízení 86,1 mil. osob. To bylo o téměř dva miliony více než v předcházejícím roce. Nejčastěji lidé navštěvovali knihovny (20 mil. návštěv), památky (15 mil.), muzea a galerie (13 mil.) a kina (rovněž 13 mil.).

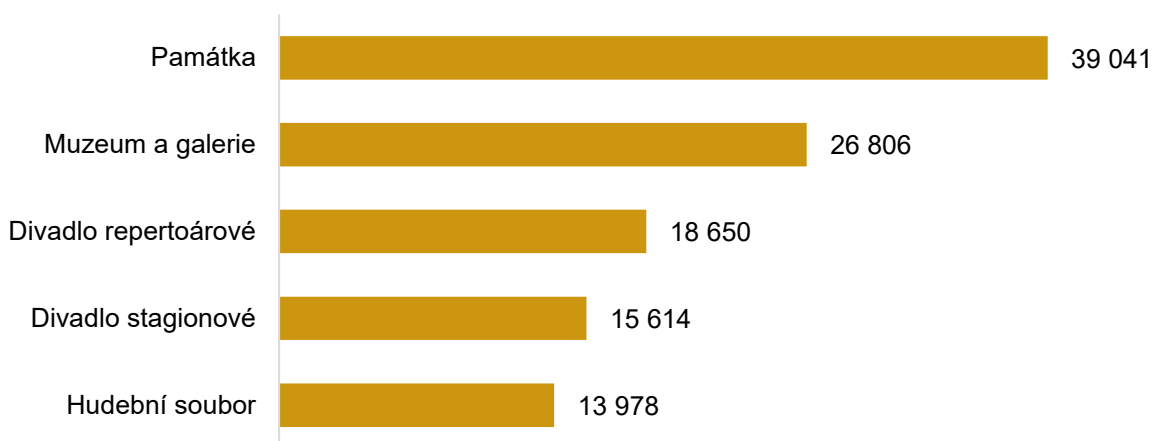
Následující graf 14 ukazuje vývoj návštěvnosti v časově řadě 2019-2024. U kulturních domů je patrný „covidový“ propad v roce 2020, který je společným znakem pro všechna sledovaná kulturní zařízení. U kulturních domů je znatelná stagnace posledních dvou let. Jiná kulturní zařízení v návštěvnosti rostla (knihovny, památky, mírně také muzea a galerie a výstavní sály), divadla (souhrnně repertoárová a stagionová) a kina naopak v návštěvnosti klesala. Červeně je uveden průměr za všechna kulturní zařízení.

Graf 14 Návštěvnost vybraných kulturních zařízení (mil. osob)

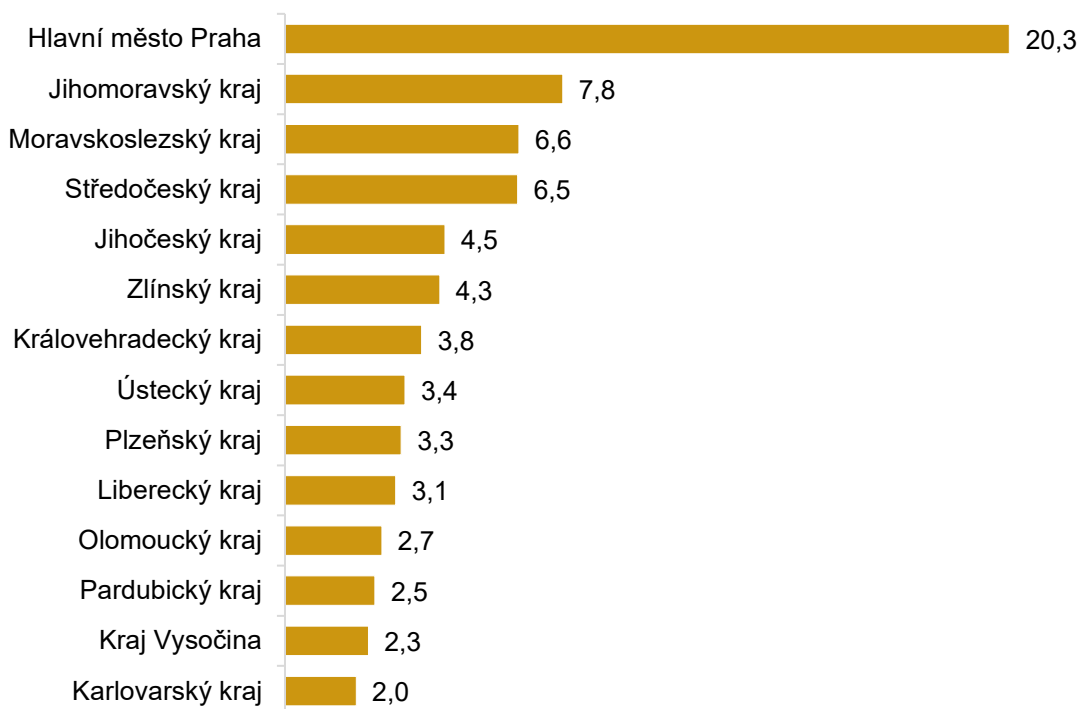
Zdroj: NIK, UFD, SFA

V průměru na jedno kulturní zařízení připadalo 8 919 návštěv, přičemž největší návštěvnost byla evidována u památek (39 tis.), muzeí a galerií (26 tis.) a repertoárových divadel (19 tis.). Více na následujícím grafu 15.

Graf 15 Průměrná návštěvnost na jedno kulturní zařízení daného typu v roce 2024 (osoby)

Zdroj: NIK

Pohled na kraje na následujícím grafu 16 ukazuje na hlavní město Prahu jako nejčastější cíl návštěvníků vybraných kulturních zařízení. Až s velkým odstupem následují v návštěvnosti kulturních zařízení Jihomoravský kraj a kraj Moravskoslezský a Středočeský.

Graf 16 Návštěvnost vybraných kulturních zařízení podle území krajů v roce 2024 (mil. osob)

Zdroj: NIK

Pozn.: Zahnutý jsou knihovny, divadla, památky, muzea a galerie, výstavní síně, hudební soubory, festivaly a kulturní domy.

6 Postavení kultury v národním hospodářství

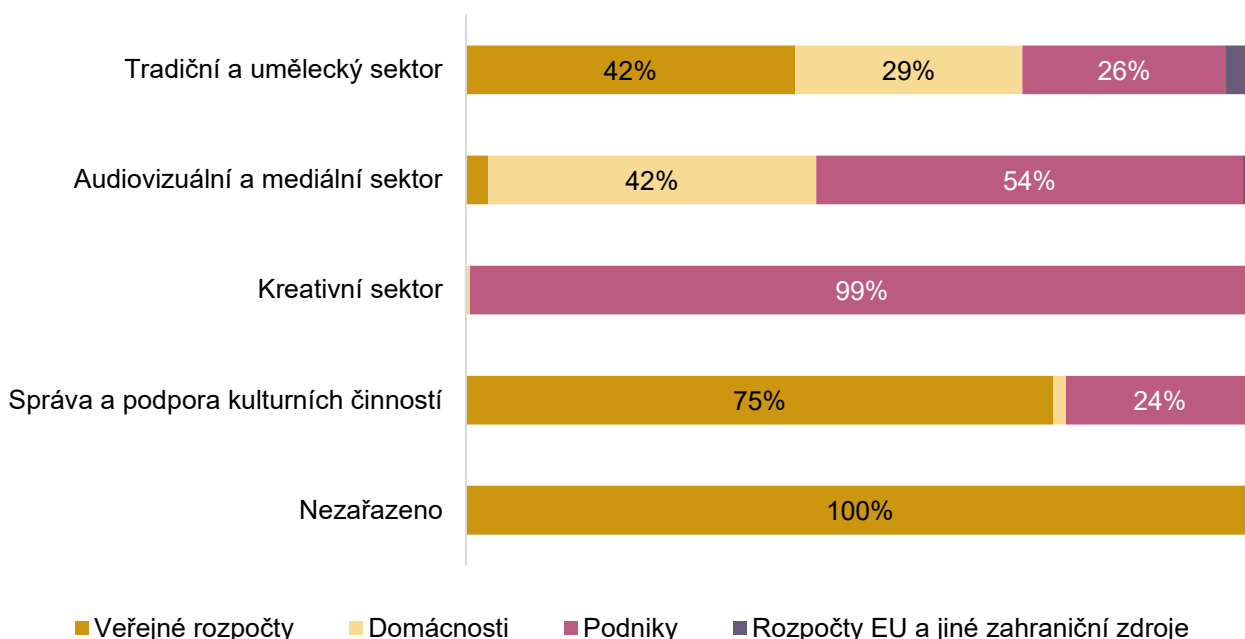
6.1 Disponibilní zdroje

Disponibilní zdroje představují souhrn finančních toků vstupujících do kultury a pocházejících z veřejných rozpočtů, přímých spotřebních výdajů domácností, vlastního výkonu jednotlivých subjektů s převažující činností v kultuře a ze zahraničí (nejčastěji z rozpočtu EU). Podle metodiky účtu kultury zahrnují o daně očištěné provozní příjmy, investiční dotace, přijaté úvěry a vlastní vklady. Zdroje lépe ilustrují ekonomickou váhu jednotlivých sektorů a oblastí než prosté příjmy a výdaje. Podle této metodiky a dat za rok 2024 dosáhly celkové disponibilní zdroje v kultuře výše 393,4 mld. Kč.

Přehled zdrojů podle sektorů a oblastí

Mezi finančními zdroji kultury v roce 2024 byl dominantní podíl soukromých zdrojů. Vlastní výkon podniků byl ve výši 257,4 mld. Kč (65 % celkových zdrojů) s největším podílem v Kreativním sektoru. Domácnosti prostřednictvím přímých spotřebních výdajů za kulturní statky a služby činily odhadem 76,4 mld. Kč (19 %). Z veřejných rozpočtů, které tvoří rozpočtová soustava v podobě státního rozpočtu, územních rozpočtů (obcí, krajů a dobrovolných svazků obcí) a mimorozpočtových fondů, pocházelo úhrnem 54,6 mld. Kč (14 %). Zahraniční zdroje, jako je především rozpočet EU a jiné zahraniční zdroje, činily 4,9 mld. Kč (1 %). Podrobněji viz následující graf 17.

Graf 17 Struktura disponibilních zdrojů v kultuře podle sektorů v roce 2024

Zdroj: NIK, ČSÚ, Státní pokladna

Seřazením podle výše disponibilních zdrojů nakládal v roce 2024 s největším objemem prostředků **Kreativní sektor** (168 mld. Kč, 43 % celkových zdrojů), přičemž naprostá většina zdrojů pocházela od podnikatelských subjektů. Veřejné rozpočty se na zdrojích vstupujících do tohoto sektoru nepodílely vůbec, domácnosti pouze okrajově. Reklama byla ekonomicky nejsilnější oblastí celé kultury se zdroji 122 mld. Kč a tvořila 31 % všech zdrojů v kultuře, což bylo více než celý Audiovizuální a mediální sektor (30 %). V oblasti Architektury byly zaznamenány zdroje ve výši 38,2 mld. Kč a v oblasti Designu 7,8 mld. Kč.

Audiovizuální a mediální sektor (116,4 mld. Kč, 30 % celkových zdrojů), byl v roce 2024 sektorem s vysokou mírou participace domácností a významným podílem Herního průmyslu. Herní průmysl s hodnotou zdrojů 39,5 mld. Kč tvořil 10 % zdrojů celé kultury. Oblast Rozhlas a TV zaznamenala 36 mld. Kč hodnoty zdrojů (9 % všech zdrojů), oblast Film a video: 26,8 mld. Kč (7 %), oblast Knihy a tisk 10,2 mld. Kč (3 %) a oblast Vydávání a pořizování hudebních nahrávek 3,8 mld. Kč (1 %).

V **Tradičním a uměleckém sektoru** (93,2 mld. Kč, 24 % celkových zdrojů) sehrávají nezastupitelnou roli veřejné rozpočty, které pokrývají významnou část nákladů např. na ochranu Kulturního dědictví, Scénická umění nebo Umělecké vzdělávání (42 %). Oblast Kulturního dědictví v roce 2024 disponovala zdroji ve výši 35,3 mld. Kč (9 % celkových zdrojů), oblast Scénického umění 24,5 mld. Kč (6 %), oblast Uměleckých řemesel 16,8 mld. Kč (4 %), oblast Uměleckého vzdělávání 8,8 mld. Kč (2 %) a oblast Výtvarného, literárního a hudebního umění 7,8 mld. Kč (3 %).

Správa a podpora kulturních činností disponovala zdroji ve výši 13,4 mld. Kč (3 %) a do některé z oblastí a sektorů nezařaditelné zdroje byly ve výši 2,5 mld. Kč a pocházely výhradně z veřejných rozpočtů.

6.2 Výdaje domácností

Výdaje domácností na služby a zboží kulturního charakteru dosáhly podle modelového odhadu v roce 2024 celkové výše 76,4 miliardy Kč. Oproti předchozímu roku (64,6 mld. Kč) jde o nominální nárůst, který byl ovlivněn dvěma faktory, a to metodickým zpřesněním a integrací širší množiny činností dle CZ-NACE kódů do oblasti uměleckých řemesel a zřejmě také samotným růstem trhu taženým inflací a pokračujícím růstem digitální spotřeby.

Z hlediska rozdělení výdajů domácností byla zřejmá pokračující dominance Audiovizuálního a mediálního sektoru, kam domácnosti směřovaly největší část svých výdajů – celkem 48,5 mld. Kč. Tento sektor získal bezmála dvě třetiny celkových výdajů českých domácností na kulturu. Nejvýznamnější oblastí zůstala oblast Rozhlasu a TV s objemem 15,5 mld. Kč, zahrnující koncesionářské poplatky nebo platby za placenou televizi (např. IP TV). K největšímu meziročnímu nárůstu spotřeby došlo v oblastech Filmu a videa (12,0 mld. Kč) a Herního průmyslu (8,4 mld. Kč).

Do Tradičního a uměleckého sektoru putovalo od domácností prostředky ve výši 26,9 mld. Kč. Největší podíl zde představovala Umělecká řemesla (8,0 mld. Kč). Vyšší objem příjmů od domácností nebyl způsoben skokem ve spotřebě na trhu, ale zlomem v časové řadě, kdy byla do odhadového modelu pro rok 2024 plně integrována nová, širší definice sledovaných řemeslných oborů.

Běžný růst naopak vykazaly oblasti Scénické umění (7,3 mld. Kč) a Kulturní dědictví (5,6 mld. Kč). Za služby subjektů v oblasti Výtvarného, literárního a hudebního umění domácnosti utratily domácnosti 5,1 mld. Kč a Uměleckého vzdělávání necelých 0,8 mld. Kč.

V Kreativním sektoru tvořily výdaje domácností nepatrný zlomek celkových tržeb sektoru. Domácnosti v tomto sektoru utratily necelých 0,9 mld. Kč. Podobně okrajovou částkou se domácnosti podílely na spotřebě služeb Správy a podpory kulturních činností (0,2 mld. Kč).

6.3 Produkce a hrubá přidaná hodnota v kultuře

Hospodaření kultury jako celku i jednotlivých jejích částí ukazuje, jaké místo a význam má toto odvětví v ekonomice. K hodnocení je nutné využít údaje a metody národního účetnictví.

Nejvhodnější metodou pro vyčíslení makroekonomických ukazatelů na základě dostupnosti dat o tomto sektoru je výrobní (odvětvová) metoda výpočtu hrubého domácího produktu (HDP). Ukazatel se rovná součtu hrubé přidané hodnoty (HPH) a čistých daní, tj. daní snížených o dotace. Při tom hrubá přidaná hodnota je vypočtena jako rozdíl mezi produkcí a mezispotřebou.

Pro výpočet vycházíme ze vstupních dat z národních účtů ČSÚ, především z tabulek dodávek a užití. Tyto údaje představují optimální informační zdroj co do své komplexnosti, konzistence a mezinárodní srovnatelnosti.

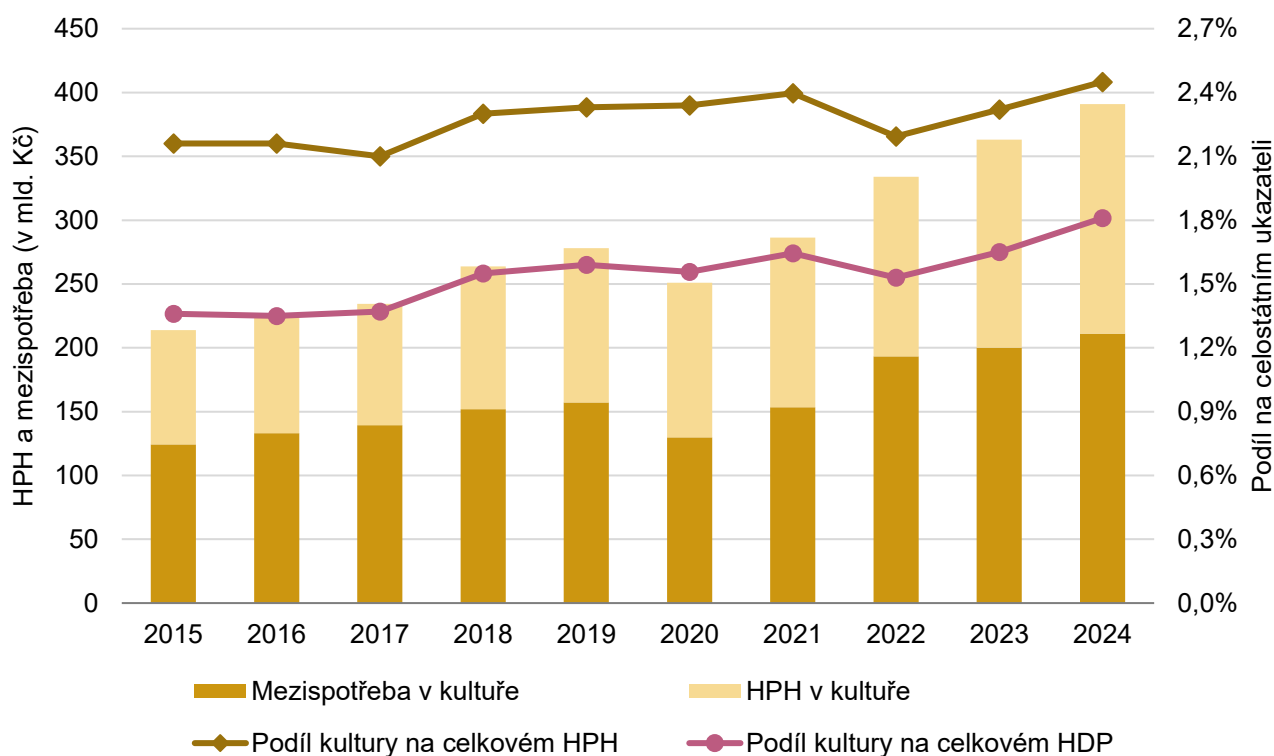
Na základě těchto údajů lze makroekonomické ukazatele kultury spíše odhadovat než přesně kalkulovat. Zejména kvůli málo podrobnému členění dat v tabulkách dodávek a užití pouze do úrovně oddílů, tedy na dvoumístné CZ-NACE, zatímco kulturní aktivity jsou často až do úrovně tříd, tedy do čtyřmístných CZ-NACE. Data odpovídající kulturním aktivitám jsou často získávané složitým postupem s využitím údajů zjištěných v rámci statistických šetření (podniková šetření, KULT, NI).

Podle finálních dat za rok 2023 lze podíl kultury na celkové produkci ekonomiky odhadovat na 2,14 % (363,2 mld. Kč), jeho podíl na HPH ve výši 2,32 % (163,1 mld. Kč) a na HDP v úrovni 1,65 % (126,1 mld. Kč).

Z předběžných dat lze za rok 2024 odhadovat, že objem produkce v kulturním sektoru dosáhl 391 mld. Kč, což je 2,2 % z celostátní produkce a úroveň HPH 179,9 mld. Kč, což je 2,45 % z celkové HPH vytvořené v ekonomice. Objem HDP vytvořeného v kultuře v roce 2024 můžeme odhadovat na 146,1 mld. Kč, což je 1,81 % z celkového HDP. Odhadovaná výše HDP vytvořeného v kultuře v roce 2024 v porovnání s rokem 2023 vzrostla o 20 mld. Kč, což je o 15,9 %. Podíl na celkovém HDP se zvýšil přibližně o 0,2 p. b.

Ze statistiky národních účtů ČSÚ lze zároveň získat informace o kulturní produkci vytvořené organizacemi s jinou než převažující kulturní činností. Celková kulturní produkce těchto organizací dosahovala v roce 2024 přibližně 177,6 mld. Kč. Pokud bychom přičetli tento odhad k celkové produkci kulturních organizací, mohli bychom vyčíslit celkovou produkci na 568,6 mld. Kč (3,21 % z celostátní produkce).

Graf 18 Mezispotřeba a hrubá přidaná hodnota v kultuře

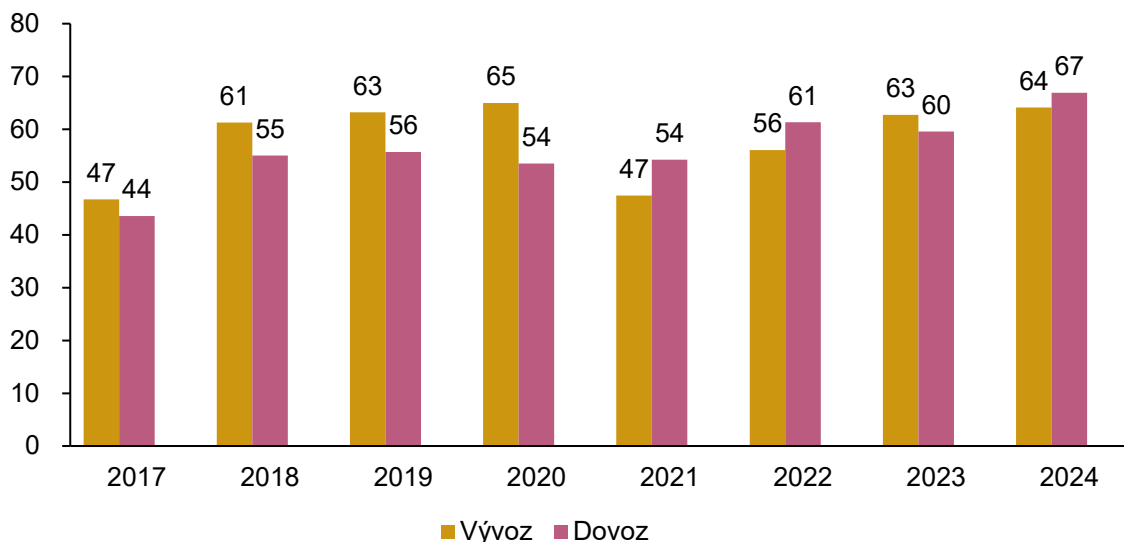

Zdroj: ČSÚ

6.4 Zahraniční obchod se zbožím a službami kulturního charakteru

Po kladných výsledcích v letech 2017 až 2020 následovalo dvouleté období záporného salda, způsobené především výraznějším poklesem vývozu. V roce 2023 se díky vyššímu vývozu tisku a audiovizuálních a interaktivních médií výsledné saldo přesunulo do kladných hodnot. V roce 2024 se zahraniční obchod opět vrátil do záporného salda, a to ve výši 2,8 mld. Kč, i přes velmi příznivý výsledek salda periodického a neperiodického tisku (6,97 mld. Kč). Nejvyšší záporné obchodní bilance bylo dosaženo v reklamě (3,94 mld. Kč).

Graf 19 Vývoz a dovoz kulturního zboží a služeb (mld. Kč)

Zdroj: ČSÚ

Zahraniční obchod se zbožím je od roku 2021 přepočítáván pomocí nové metody využívající detailnější datové vstupy. Tato aktualizace umožňuje přesnější zachycení toků zboží a zohledňuje i dopočty pro podniky, které nemají zpravodajskou povinnost vůči statistickému šetření. Tento tradiční přístup sice přináší mezinárodně porovnatelné výsledky a slouží jako indikátor trendů v obchodě, ale nepostihuje kompletní rozsah kulturní obchodní výměny. Nezahrnuje případy, kdy dochází ke změně vlastnictví bez fyzického přesunu zboží, nebo naopak k přesunu zboží bez změny vlastníka, například mezi pobočkami či distribučními centry stejné společnosti.

Změna metodiky se však netýká zpracování dat za zahraniční obchod v oblasti kulturních služeb.

7 Závěr

Kultura v roce 2024 potvrdila svou stabilní roli v národním hospodářství s celkovými provozními příjmy ve výši 379,7 mld. Kč. Ačkoliv tyto příjmy od roku 2019 nominálně vzrostly o 45 %, reálný růst očištěný o inflaci činil za posledních pět let pouze 8,6 %.

Podíl kultury na HDP, který byl měřen skrze příjmy, zůstal stabilní na úrovni do 5 %, přičemž čistý podíl kultury na tvorbě HDP ČR byl odhadnut na 1,81 %.

Členění kultury do tří sektorů ukázalo na značnou ekonomickou rozmanitost. Kreativní sektor byl nejsilnějším pilířem s 45% podílem na příjmech celého odvětví a vysokou mírou soběstačnosti (90 %). Audiovizuální a mediální sektor se na příjmech podílel 32 % s výrazným zastoupením herního průmyslu a TV vysílání. Tradiční a umělecký sektor představující pilíř kultury z hlediska umělecké tvorby a jejího uchování byl ekonomicky nejcitlivější (soběstačnost 60 %) a směřovalo do něj 86 % všech provozních dotací.

I přes nárůst přepočteného počtu zaměstnanců na 87 tis. procházela kultura komplikacemi v oblasti odměňování. Průměrná mzda v kultuře (40 602 Kč) sice nominálně vrostla, ale její reálná hodnota oproti roku 2019 klesla o 12,2 %. Pracovníci v kultuře v roce 2024 pobírali pouze 89 % průměrné mzdy v ČR. Nedostatek zdrojů na lidskou práci byl částečně kompenzován nárůstem dobrovolnické práce, která v roce 2024 dosáhla 422 tis. hodin.

Výdaje z veřejných rozpočtů na kulturu dosáhly 54,6 mld. Kč. Data potvrdila vysokou míru decentralizace, kdy téměř polovinu (48 %) všech výdajů kryjí obecní rozpočty a 26 % krajské, zatímco státní rozpočet se na financování kultury podílí z 22 % všech výdajů z veřejných rozpočtů.

Výsledky účtu kultury za rok 2024 slouží jako podklad pro Státní kulturní politiku 2026–2030+. Ukazují kulturu jako plnohodnotné odvětví s nezanedbatelnou společenskou hodnotou, které však čelí strukturálnímu podfinancování lidské práce. Rovněž investiční výdaje na modernizaci kulturní infrastruktury od roku 2019 reálně vzrostly pouze o 10 %.